

Otázka: Nacionalismus

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Marťas

Nacionalismus (*Natio = národ*)

Myšlenka nacionalismu se zrodila za francouzské revoluce, kdy v roce 1789 povstali francouzští revolucionáři proti Ludvíku XVI. ve jménu lidu a tento lid chápali jako „francouzský národ“.

Na jejich myšlenky měly vliv spisy Jeana-Jacqua Rousseaua, podle kterých by se z „poddaných krále“ měli stát „občané Francie“ a národ se má stát svým vlastním pánem. Tyto myšlenky postupně pronikaly i do Itálie a Německa, které byli rozdrobeny do malých států. Lidé začali toužit po tom, aby celý národ byl sjednocen v jednom velkém státě.

Počátkem 19. Století se ideje nacionalismu rozšířily i do Latinské Ameriky.

Díky vlně nacionalismu se začaly drolit mnohonárodnostní říše jako turecká, rakouská a ruská a vznikalo mnoho nových států.

Koncem 19. Století se začaly objevovat národní vlajky, hymny, vlastenecká poezie, proza, lidové slavnosti a národní svátky.

Nacionalismus se šířil díky rozvoji školství, gramotnosti a novinám. Nacionalismus uznával společenskou soudružnost, řád a stabilitu.

Postupem času se nacionalismus začal stávat šovinističtější (přesvědčení o nadřazenosti) a xenofobnějším (strach nebo nenávisť k cizincům). Každý národ si nárokoval jedinečnost a nadřazenost, zatímco ostatní národy považoval za cizí, nedůvěryhodné nebo jej ohrožující.

V průběhu 20. století se nacionalismus dostal do celého světa a lid Asie a Afriky se začal bouřit proti koloniálnímu panství a díky tomuto se definitivně tato panství rozpadla (britské, francouzské, holandské a portugalské).

Nacionalismus je tedy politické hnutí založené na vyzdvihování a zdůrazňování společných, kulturních a materiálních zájmů příslušníků jednoho národa, často s cílem dosáhnout státní samostatnosti.

Není to ideologie jako taková, ale je to přesvědčení, že národ je přirozenou a jedinečně vhodnou jednotkou politického vládnutí.

Tvoří jej :

1. Národ
2. Organické společenství
3. Sebeurčení
4. Politika identity

Národ:

Národ je soubor lidí, kteří mají stejné hodnoty, tradice, jazyk, náboženství a dějiny a kteří obývají stejné území.

Základem nacionalismu je přesvědčení, že národ je nebo by měl být hlavním principem politické organizace.

Organické společenství

Lidstvo je podle nich zcela přirozeně rozděleno na různé národy, z nichž každý má svou svébytnou povahu a identitu. Větší politický význam patří národu než jakékoliv sociální skupině.

Sebeurčení

Rousseau tvrdil, že základem vlády nesmí být absolutní moc panovníka, ale že jí musí být kolektivní vůle celého společenství. Jeho cílem je vytvoření národního státu.

Politika Identity

Prosazuje své politické cíle s poukazem na jakési vědomí kolektivní identity. Nacionalismus dává lidem dějiny, upevňuje sociální pouta a kolektivního ducha.

Formy nacionalismu:

1. *Kulturní nacionalismus* – forma nacionalismu, která zdůrazňuje především posilování nebo obranu kulturní identity, nikoli politické požadavky. Nepotřebuje, aby si národ sám vládl.
2. *Etnický nacionalismus* – jedna z forem nacionalismu, živená především intenzivně prožívaným vědomím etnické odlišnosti a zvláštnosti a touhou tuto odlišnost zachovat.

Z hlediska politiky může být nacionalismus:

1. Liberální
2. Konzervativní
3. Rozpínavý
4. Protikoloniální a postkoloniální

Liberální:

Je nejstarší formou nacionalismu – vznikl už za francouzské revoluce a jeho ideje se rychle šířily po Evropě.

Nejzřetelněji je formuloval Giuseppe Mazzini, který byl takový prorok sjednocení Itálie. Stal se také základem „Čtrnácti bodů“ prezidenta Wilsona, které byly předloženy jako základ rekonstrukce Evropy po 1. sv. válce.

Základem liberalismu je obrana svobody jednotlivce a nacionalisté jsou přesvědčeni, že národy jsou svrchované a mají právo na svobodu a sebeurčení.

Tak tedy liberální nacionalismus se staví proti všem formám cizí nadvlády a cizího útlaku ze strany mnohonárodnostních říší nebo koloniálních mocností. Staví se i za ideál samosprávy – víra v konstitucionalismus.

Jsou také přesvědčeni, že všechny národy jsou si rovny alespoň v tom, že mají právo na sebeurčení. Jejich cílem je tedy vytvoření světa nezávislých národních států a ne jen sjednocení nějakého konkrétního národa.

Konzervativní nacionalismus:

Na začátku 19. století pokládali konzervativci nacionalismus za velmi nebezpečný, ale později k němu měli stále větší sympatie, protože jim pomáhal udržovat společenský řád.

Konzervativci mají před očima vidinu společenské soudržnosti a veřejného pořádku. Jsou přesvědčeni, že národy vznikají přirozeně z touhy lidí žít pospolu s těmi, kdo mají stejné názory, zvyky a s těmi co vypadají stejně.

Na lidi se hledí jako na omezené a nedokonalé tvory, kteří hledají smysl a bezpečí v národním společenství. Hlavním cílem je zachovat jednotu národa podněcováním vlastenecké loajality a hrdosti na vlastní zemi.

Rozpínavý nacionalismus:

V mnoha zemích se nacionalismus projevoval především agresivitou a militarismem, tedy pravým opakem zásadové víry v sebeurčení národa.

Nejvíce se uplatňoval v 19. st., kdy vypukly velké boje o Afriku.

Podle něj se prestiž národa nejvíce projevovala velikostí státu a vítěznými boji.

Dá se říct, že kvůli němu vypukla první a později i druhá světová válka.

Postupem času se v Evropě začala šířit myšlenka, že bílý národ je intelektuálně a morálně vyspělejší než černý, hnědý a žlutý lid Afriky a Asie.

Protikoloniální a postkoloniální nacionalismus:

Šíření nacionalismu z Evropy do Afriky a do Asie způsobilo, že se v lidech začaly probouzet touhy po národním osvobození. Tímto začal vznikat protikoloniální nacionalismus. K definitivnímu rozpadu koloniálních velmocí došlo po druhé světové válce. Nové státy, které vznikly, se orientovaly k socialismu – chtěli jít proti západu, který je dříve utlačoval.

Internacionalismus:

Politická teorie nebo praxe, jejímž základem je nadnárodní nebo globální spolupráce. Je protikladem politického nacionalismu – vyzívá ke spolupráci a solidaritě uvnitř jednotlivých národů nebo mezi nimi.

Liberární internacionalismus

Říká, že nacionalismus může vytvořit svět, kde jsou suverénní národní státy, které prosazují své zájmy na úkor jiných národů.

Tomuto by mohli zabránit pokud by zavedli politiku volného obchodu, díky které by státy na sebe byly závislé a nemohly by proti sobě válčit.

Podle nich je ústa k právům a svobodám jednotlivce důležitější než suverenita státu.

Socialistický internacionalismus:

Podle nich nacionalismus plodí konflikty a zášť.

Chtěli, aby svět byl rozdělen podle tříd a mezinárodním třídním bojem chtěli vytvořit mezi národy světa mír a spolupráci.

Podle nich je lidstvo spjato poutem vzájemných sympatií, soucitu a lásky.